

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13.11.1997, sp. zn. 1 Tzn 13/97, ECLI:CZ:NS:1997:1.TZN.13.1997.1

Číslo: 33/1998

Právní věta:

Protože při ukládání souhrnného trestu musí být dřívější odsuzující rozsudek o jiném trestném činu téhož pachatele pravomocný, platí v praxi soudů obecné pravidlo, že soud rozhodující později vyčká s rozhodnutím, až se dřívější rozsudek stane pravomocným (č. [27/1971](#) sb. rozh. tr.). Toto pravidlo však neplatí absolutně ve všech případech, kdy jsou dány podmínky pro uložení souhrnného trestu.

Za situace, kdy dřívější odsuzující rozsudek o jiném trestném činu téhož pachatele byl v opravném řízení zrušen, je totiž třeba použití tohoto pravidla v každém jednotlivém případě vážit s ohledem na požadavek rychlosti řízení vyjádřený v ustanovení § 2 odst. 4 tr. ř a také v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Jestliže v takovém případě soud rozhodující později o jiném trestném činu téhož pachatele s rozhodnutím nevyčká a pachateli uloží trest, o případném uložení souhrnného trestu pak rozhodne soud, jehož dřívější odsuzující rozsudek o jiném trestném činu tohoto pachatele byl v opravném řízení zrušen.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 13.11.1997

Spisová značka: 1 Tzn 13/97

Číslo rozhodnutí: 33

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Trest souhrnný

Předpisy: 141/1961 Sb. § 2 odst. 4 2/1993 Sb. čl. 38 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud České republiky zrušil k stížnosti pro porušení zákona usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 4. 1977 sp. zn. 4 To 70/96 v části týkající se obviněného P Č. a odvolání tohoto obviněného zamítl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 21. 1 I . 1995 sp. zn. 1 T 55I94 byli P. Č. spolu

s ním další dva spoluobvinění R. P. a J. H. uznání vinnými trestným činem krádeže podle 247 odst. 1, 4 tr. zák., kterého se měli dopustit tím, že v přesně nezjištěné době v nočních hodinách ze dne 27. 8. na den 28. 8. 1992 v Teplicích na parkovišti u hotelu Panorama po vzájemné dohodě poté, co vyšroubovali víčko od nádrže a podle něj zhotovili klíč, se za použití tohoto klíče mocnili osobního automobilu zn. Porsche Turbo v hodnotě 1 251 800 Kč, jenž byl majetkem občanky SRN S. G., s úmyslem vozidlo prodat další osobě. Za to byl podle § 247 odst. 4 tr. zák. každému z obviněných uložen trest odnětí svobody v trvání pět let, pro jehož výkon byli podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazeni do věznice s ostrahou.

Všichni tři obvinění podali proti rozsudku soudu prvního stupně odvolání. Vrchní soud v Praze odvolání obviněných J. H. a R. P. zamítl podle § 256 tr. ř. jako nedůvodná. Svým usnesením ze dne 3. 4. 1997 sp. zn. 4 To 70/96 však k odvolání P. Č. podle § 258 odst. 2 tr. ř. z důvodů § 258 odst. 1 písm. c), d) tr. ř. zrušil ohledně něj napadený rozsudek ve výroku o trestu a podle § 259 odst. 1 tr. ř. vrátil věc soudu prvního stupně, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Ve lhůtě uvedené v ustanovení § 272 tr. ř. podala ministryně spravedlnosti proti rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 4. 1997 sp. zn. 4 To 70/96 stížnost pro porušení zákona v neprospěch P. Č. V jejím odůvodnění poukázala na to, že důvodem, který vedl odvolací soud ke zrušení rozsudku soudu prvního stupně ohledně P. Č. a v daném rozsahu pak k vrácení věci k novému projednání a rozhodnutí soudu prvního stupně, bylo zjištění jiného odsouzení obviněného P. Č. Konkrétně jde o rozsudek Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 8. 2. 1995 sp. zn. 5 T 220/94, kterým byl P. Č. uznán vinným trestnými činy neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1, 2 tr. zák. a poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. a odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody na 18 měsíců s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu tří let. Tento rozsudek okresního soudu byl však usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 6. 1995 sp. zn. 16 To 228/95 zrušen a věc byla vrácena soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. Trestné činnosti projednávané v trestní věci Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 1 T 55/94, která byla spáchána v srpnu 1992, se tedy P. Č. dopustil před vyhlášením odsuzujícího rozsudku za jiný trestný čin a byť byl odsuzující rozsudek v pozdějším řízení zrušen, měl Krajský soud v Ústí nad Labem podle názoru Vrchního soudu v Praze, jako soud rozhodující později, vyčkat pravomocného výsledku trestního stíhání ve věci Okresního soudu v Karlových Varech sp. zn. 5 T 220/94 a uložit poté obviněnému podle § 35 odst. 2 tr. zák. souhrnný trest.

S tímto názorem ministryně spravedlnosti vyjádřila nesouhlas, protože takový postup odvolacího soudu nemá oporu v žádném ustanovení trestního řádu ani trestního zákona a odporuje zásadě rychlosti řízení, obsažené v ustanovení § 2 odst. 4 tr. ř. Praxi soudů, kdy soud rozhodující později vyčká s rozhodnutím, až se dřívější rozsudek stane pravomocným, je podle jejího názoru třeba vždy hodnotit v souvislosti se zásadou rychlosti řízení. Vyčkávat pravomocného výsledku trestního stíhání dříve zahájeného pro jiný trestný čin téhož pachatele nebude proto namístě, jestliže v dříve zahájeném stíhání sice již byl vyhlášen odsuzující rozsudek, který však byl následně v odvolacím řízení zrušen a věc vrácena soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. V takovém případě totiž není jisté, kdy a zda vůbec dojde v dříve zahájeném stíhání k pravomocnému odsouzení obviněného. Krajský soud v Ústí nad Labem proto neporušil žádné ustanovení trestního zákona, když obviněnému svým rozsudkem ze dne 21. 11. 1995 sp. zn. 1 T 55/94 uložil samostatný trest odnětí svobody. Nevznikly ani pochybnosti o správnosti skutkových zjištění, protože tento soud prováděl dokazování také ohledně stavu řízení v trestní věci obviněného vedené u Okresního soudu v Karlových Varech pod sp. zn. 5 T 220/94, ale stav tohoto řízení nemohl nijak ovlivnit. Nebyly proto dány důvody pro zrušení rozsudku soudu prvního stupně ohledně P. Č. podle § 258 odst. 1 písm. c), d) tr. ř. a vrácení věci tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí, protože také trest odnětí svobody uložený na samé spodní hranici zákonné trestní sazby § 247 odst. 4 tr. zák. odpovídá všem zákonným hlediskům. V rozporu se zásadou rychlosti řízení obsaženou v ustanovení § 2 odst. 4 tr. ř.

tak Vrchní soud v Praze fakticky odsunul pravomocné skončení předmětné trestní věci ohledně tohoto obviněného do neurčita, ačkoli nic nebránilo tomu, aby také ohledně něj bylo učiněno stejné konečné rozhodnutí jako u spoluobviněných.

V závěru podané stížnosti pro porušení zákona proto ministryně spravedlnosti navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 4. 1997 sp. zn. 4 To 70/96 byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 4 a § 258 odst. 1 písm. c) d) tr. ř. ve prospěch P. Č. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. navrhla, aby pak napadené usnesení zrušil ve výrocích

týkajících se tohoto obviněného a dále postupoval podle § 271 odst. 1 tr. ř., tj. sám ve věci rozhodl.

Nejvyšší soud podle § 267 odst. 1, 2 tr. ř. přezkoumal na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozhodnutí týkajících se P. Č., jakož i odpovídající část řízení, jež jim předcházela, a zjistil, že zákon v namítaném rozsahu ve prospěch obviněného P. Č. porušen byl.

Předně Nejvyšší soud neshledal žádné pochybení v postupu přezkoumávané části řízení, jež předcházelo napadenému rozhodnutí. Jak v přípravném řízení, tak i v řízení před soudem byla dodržena všechna příslušná ustanovení trestního řádu. O vině P. Č. pak bylo rozhodnuto na základě řádně opatřených a řádně provedených důkazů, které spolehlivě prokazují, že se žalované trestné činnosti dopustil tak, jak to zjistil soud prvního stupně v průběhu hlavního líčení.

Pokud jde o samotný postup odvolacího soudu, který z důvodů § 258 odst. 1 písm. c), d) tr. ř. zrušil napadený rozsudek ohledně P. Č. v celém výroku o trestu a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí, a to pouze za účelem uložení souhrnného trestu, ztotožnil se Nejvyšší soud plně s názorem ministryně spravedlnosti o nedůvodnosti takového postupu.

Podle § 35 odst. 2 tr. zák. uloží soud pachateli souhrnný trest podle zásad uvedených v ustanovení § 35 odst. 1 tr. zák., když odsuzuje pachatele za trestný čin, který spáchal dříve, než byl soudem prvního stupně vyhlášen odsuzující rozsudek za jiný jeho trestný čin. Tyto formální podmínky pro uložení souhrnného trestu P. Č. v daném případě jsou splněny, když Krajským soudem v Ústí nad Labem byl dne 21. 1. 1995 ve věci sp. zn. 1 T 55/94 odsouzen za skutek spáchaný v nočních hodinách ze dne 27. 8. na 28. 8. 1992, přičemž odsuzující rozsudek Okresního soudu v Karlových Varech sp. zn. 5 T 220/94 byl vyhlášen dne 8. 2. 1995 a týkal se trestné činnosti spáchané dne 9. 6. 1994. Sbíhající se trestná činnost obviněného je tedy v reálném souběhu.

Zásadně je žádoucí, aby o všech sbíhajících se trestných činech téhož pachatele bylo rozhodováno v témže trestním stíhání. Soud pak pachateli ukládá za dva nebo více trestných činů úhrnný trest podle zásad uvedených v ustanovení § 35 odst. 1 tr. zák. V případě, že k projednání všech trestných činů v jednom trestním stíhání z různých důvodů nedojde, postupuje soud podle § 35 odst. 2 tr. zák. a uloží, při splnění zde uvedených podmínek, pachateli trest souhrnný. Účelem souhrnného trestu je zajistit pachateli stejné postavení, jako kdyby o všech jeho trestných činech v reálném souběhu bylo rozhodováno v jednom trestním stíhání. Souhrnný trest má tedy pachateli zabezpečit stejné postavení, jako by šlo o trest úhrnný.

Protože při ukládání souhrnného trestu musí být dřívější odsuzující rozsudek o jiném trestném činu téhož pachatele pravomocný, platí v praxi soudů obecné pravidlo, že soud rozhodující později vyčká s rozhodnutím, až se dřívější rozsudek stane pravomocným (č. 27/1971 sb. rozh. tr.). Toto pravidlo však neplatí absolutně ve všech případech, kdy jsou dány podmínky pro uložení souhrnného trestu, ale jeho použití je třeba v každém jednotlivém případě vážit s ohledem na požadavek rychlosti řízení vyjádřený v ustanovení § 2 odst. 4 tr. ř. a také v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Ustanovení § 35 odst. 2 tr. zák., kde jsou použita slova „dřívější rozsudek“, v žádném případě nelze vykládat tak, že ukládat souhrnný trest musí vždy pouze soud rozhodující později, a nikoli naopak. Pokud tedy v dříve zahájeném trestním stíhání nebyl odsuzující rozsudek vyhlášen, anebo byl odvolacím soudem zrušen a věc byla vrácena státnímu zástupci k došetření, soud rozhodující v pozdějším trestním stíhání nemůže vyčkávat pravomocného skončení dřívějšího trestního stíhání, protože by to bylo v rozporu s požadavkem rychlosti trestního řízení. Trestní věci musí být totiž projednávány co nejrychleji a vyčkávaní pravomocného výsledku by způsobilo zbytečné průtahy. Je třeba podotknout, že v uvedených případech není ani zřejmé, zda vůbec dojde k odsouzení obviněného, resp. zda bude na něj opět podána obžaloba. Soud rozhodující v později zahájeném trestním stíhání obviněného proto v takových případech souhrnný trest neuloží a učiní tak v odsuzujícím rozsudku soud, který, ač rozhoduje v dříve zahájeném trestním stíhání téhož obviněného, vyhlašuje svoje rozhodnutí z uvedených důvodů později.

V podstatě stejná situace nastává v případě, kdy odsuzující rozsudek vyhlášený v dříve zahájeném trestním stíhání je zrušen soudem odvolacím, ale věc je vrácena pouze soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. Zjistí-li soud rozhodující později, že u dřívějšího rozsudku tato situace nastala, není v souladu s požadavkem rychlosti řízení, aby vyčkával s vyhlášením svého odsuzujícího rozsudku, až v dříve zahájeném řízení bude opět vyhlášen odsuzující rozsudek a ten nabude právní moci. Průtahy v dříve zahájeném trestním stíhání by se tak v podstatě přenášely i do dalších trestních stíhání ohledně jiných trestných činů téhož pachatele. Není přitom podstatné, zda dřívější rozsudek byl zrušen v celém rozsahu, anebo toliko ve výroku o trestu. Rozhodující je, že nebylo dosud soudem prvního stupně znovu rozhodnuto. Vedle možných pochybností o způsobu takového nového rozhodnutí, které by případně vylučovalo uložení souhrnného trestu, nelze přehlédnout, že může být opět napadeno odvoláním. Neurčitost okamžiku nabytí právní moci a další průtahy trestního stíhání s tím spojené proto v takových případech svědčí pro uložení samostatného trestu, protože je předpoklad, že odsuzující rozsudek v později zahájeném trestním stíhání nabude dříve právní moci než rozsudek v řízení zahájeném dříve.

Soud rozhodující v pozdějším řízení musí mít ale otázku stavu dřívějšího řízení řádně objasněnou. Krajský soud v Ústí nad Labem dne 5. 10. 1995 obdržel sdělení od Okresního soudu v Karlových Varech, že věc sp. zn. 5 T 220/94 u jejich soudu není v právní moci, protože Krajský soud v Plzni zrušil odsuzující rozsudek soudu prvního stupně ohledně P. Č. a věc vrátil tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí, přičemž nové hlavní líčení bylo nařízeno na 16. října 1995. Na základě toho a zjištění, že hlavní líčení bylo odročeno na neurčito, pak Krajský soud v Ústí nad Labem vyhlásil dne 21. listopadu 1995 rozsudek sp. zn. 1 T 55/94 s tím, že P. Č. uložil samostatný trest, tj. vzhledem ke stavu dřívějšího řízení se správně rozhodl nečekat, až budou splněny podmínky pro uložení souhrnného trestu.

Z trestního spisu Okresního soudu v Karlových Varech 5 T 220/94 pak vyplývá, že u hlavního líčení, které se konalo až dne 23. 1. 1996, uvedl P. Č. na dotaz soudu, že řízení v jeho trestní věci u Krajského soudu v Ústí nad Labem není dosud pravomocně skončené a věc byla předložena soudu druhého stupně k projednání odvolání. Na základě toho Okresní soud v Karlových Varech v průběhu hlavního líčení rozhodl usnesením sp. zn. 5 T 220/94 podle § 23 odst. 1 tr. ř. o vyloučení trestní věci P. Č. ze společného řízení k samostatnému projednání a rozhodnutí. V odůvodnění tohoto usnesení okresní soud uvedl, že z vyjádření P. Č. a jeho obhájkyne zjistil, že Krajský soud v Ústí nad Labem již vyhlásil rozsudek a věc je s odvoláním u nadřízeného soudu. Z tohoto důvodu nebylo možno věc P. Č. v hlavním líčení skončit. Z uvedeného je naprosto jednoznačně zřejmé, že Okresní soud v Karlových Varech se ve své věci sp. zn. 5 T 220/94 rozhodl vyčkat pravomocného skončení trestního stíhání P. Č. ve věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 1 T 55/94 a uložit pak ve svém rozsudku tomuto obviněnému souhrnný trest. Proto od 23. 1. 1996 až do dnešního dne Okresní soud v Karlových Varech neučinil ve věci P. Č. žádný další úkon a stále čeká na pravomocné skončení

uvedeného dalšího řízení.

Dne 6. 5. 1996 byla věc sp. zn. 1 T 55/94 Krajským soudem v Ústí nad Labem předložena k rozhodnutí o odvoláních Vrchnímu soudu v Praze, který ji projednal ve veřejném zasedání až dne 3. 4. 1997. Z protokolu o tomto odvolacím veřejném zasedání vyplývá, že Vrchní soud v Praze věděl o stavu řízení ohledně P. Č. u Okresního soudu v Karlových Varech. Jako důkaz bylo odvolacím soudem přečteno i usnesení Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 23. 1. 1996 sp. zn. 5 T 220/94, kterým došlo k vyloučení věci P. Č. ze společného řízení k samostatnému projednání a rozhodnutí. Přesto, že z odůvodnění tohoto usnesení, jež bylo výše citováno, ale také ze samotných okolností případu a stavu obou řízení, bylo zřejmé, že ukládat souhrnný trest bude Okresní soud v Karlových Varech, rozhodl Vrchní soud v Praze k odvolání P. Č. tak, že podle § 258 odst. 2 tr. ř. z důvodů § 258 odst. 1 písm. c), d) tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem v celém výroku o trestu a podle § 259 odst. 1 tr. ř. tomuto soudu věc vrátil, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Důvodem takového rozhodnutí byl názor Vrchního soudu v Praze, že když se P. Č. dopustil projednávané trestné činnosti v srpnu 1992, bylo to před vyhlášením odsuzujícího rozsudku za jeho jiný trestný čin ve věci sp. zn. 5 T 220/94, a byť byl tento rozsudek v pozdějším řízení zrušen a věc vrácena soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí, měl Krajský soud v Ústí nad Labem jako soud rozhodující později vyčkat pravomocného výsledku trestního stíhání ve věci Okresního soudu v Karlových Varech sp. zn. 5 T 220/94 a uložit P. Č. souhrnný trest podle § 35 odst. 2 tr. zák.

Nejvyšší soud nepovažuje tento postup Vrchního soudu v Praze vzhledem k výše uvedeným důvodům za správný. Opodstatněně se proto v podané stížnosti pro porušení zákona namítá, že nebyly dány zákonné důvody k takovému postupu odvolacího soudu, který je v rozporu se zásadou rychlosti řízení obsaženou v ustanovení § 2 odst. 4 tr. ř. Krajský soud v Ústí nad Labem tedy neporušil žádné ustanovení zákona a odvolací soud neměl pro svůj postup dány důvody uvedené v ustanovení § 258 odst. 1 písm. c) , d) tr. ř. Pokud přesto postupoval tak, jak je uvedeno v napadeném rozhodnutí, porušil tím v citovaných ustanoveních trestního řádu zákon ve prospěch obviněného P. Č.

Nejvyšší soud sám rozhodl ve věci, protože shledal rozhodnutí soudu prvního stupně ohledně P. Č. správným.

V další části rozhodnutí se Nejvyšší soud zabýval námitkami obviněného uvedenými v jeho odvolání.